

(המשך מעמוד 25)

ויכוח חשוב זה, הנוגע לסכומים של מאות אלפי לירות, התנהל בפורום אינטימי. באותו זמן (יום ד', שעה 13.10) נכחו, חוץ מקלינגהופר, ה"ר"ר (נבון) ואני, רק 7 חברי-כנסת: **רשימת הנוכחים:** המערך — 1 מתוך 49 (ברטם); גח"ל — 3 מתוך 26 (ידי, טיאר ומרדור); מפד"ל — 2 מתוך 11 (זוארץ וסנהדראי); רפ"י — 1 מתוך 10 (גז). לא נכח איש מסייעות מפ"ם, ל"ע, אגו"י, פא"י והקומוניסטים.

הערבים לא הופיעו

כ שהתחילה הישיבה באותו יום, היה האולם ריק הרבה יותר. כשנקראתי לרוכן כדי לנמק את הצעת-החוק שלנו לאיסור המוהר (ראה מיטגרת), נכחו בדיוק שני חברי-כנסת, חוץ מהיושב-ראש. בהמשך הדיון התמלא האולם, ובסופו נכחו כ-30 ח"כים. אך במשך כל הישיבה כלטו בהעדרם ארבעת הח"כים הערביים של מפ"ם. הם נעדרו באופן הפגנתי, כנראה שלא רצו להודות בעיני הציבור שלהם עם עמדת הממשלה. הדיון כולו העיד על הצורה בה נחתכים בכנסת עניינים חיוניים, הנוגעים לרכבות אורחים.

זמן רב לפני פתיחת הוויכוח, ידעתי כי הקואליציה החליטה להסיר את ההצעה מסדר-היום. החלטה זו לא נבעה רק מכך שההצעה היא של סיעתנו, אלא גם משיקול פוליטי. כפי שרמזנו בנאומו, תומכת ממשלת ישראל ביסודות ר"י אקציוניים ביותר בציבור הערבי, התומכים מצידם ב"מימשל הצבאי".

בכל זאת היתה הממשלה זקוקה להנמקה כלשהי לעמדתה, והיא הובאה בנאום-ההתנגדות של שר-הדתות, זרח ורפטיגי:

- לפי דיני האיסלאם, המוהר דרוש לנשואין. (זה לא נגע לעניין. לא תבענו לבטל את המוהר בכלל, אלא לצמצמו כחוק לסכום קטן).
- אסור לחוק המדינה להתערב במינהגי העדה ה"מוסלמית. (לא דובים ולא יער. החוק כבר התערב פע"מים רבות, למשל, כאשר אסר ריבוי-נשים ונשואי-ל"דת, העניק לאשה שיחיוזכויות ואסר לגרש אשה באופן שרירותי).

- הקאדים המוסלמים מתנגדים להצעתנו. (הם התנגדו גם לאותם החוקים הקודמים).
- החוק לא יעזור. אם יתקבל, יוסיפו החתנים ל-

שלם מוהר מתחך לשולחן. (לשם כך הכנסנו להצעתנו סעיף המאפשר לחתן לגבות את הכסף בחזרה, אחרי הנשואין.)

בשעה שעלינו לרוכן נאום-התשובה, היינו מצויידים בשישה ספרים עבי-כרס על חוק-האיסלאם. בעזרתם סתרנו בזה אחרי זה את נימוקיו הענייניים של השר. ניחשנו אותם מראש, כך שהיינו מוכנים להם. אך ידענו שזה לא יעזור: הקואליציה החליטה עוד אתמול, וזהו זה.

הרבה יותר מעניינת היתה עמדת מפ"ם ורק"ח — שתי סיעות הדוגלות, בכיכול, בקידמת הציבור הערבי.

זועבי

חרב האיסלאם בידי מפ"ם

מפ"ם החליטה יום לפני כן להימנע מהצבעה — מכיוון שהצבעה למען הצעתנו היתה גורמת למשבר קואליציוני. היא הטילה על עבד-אל-עזיז זועבי למצוא תירוץ להימנעות. זועבי עמל קשה וחבר נאום בכתב — שהיה מוכן בכיסו עוד לפני שאמרתי את המילה הראשונה.

היתה זאת מלאכת-מחשבת של התחמקות. איש המפ"ם טען שאסור למדינה להתערב בענייני הערבים(!), כי אסור לפגוע במינהגי האיסלאם, למרות שהמוהר הגבוה הוא עניין פסול ומוזיק.

מפ"ם, המתימרת להתנגד לכפייה הדתית היהודית, מוכנה בהחלט לתמוך בכפייה הדתית המוסלמית. כדי להתנהף לאומנות היותר-ריאקציונית אצל הערבים, היא מוכנה גם לשכוח את הסוציאליזם.

כך ראינו את עבד-אל-עזיז זועבי בפווה של מגן האיסלאם מפני ההתקפה הזדוגית שלנו: **זועבי:** "... הנוסח 'איסור המוהר' פוגע בקוראן, כי המוהר נזכר שם לא בלשון יחיד, אלא בלשון רבים — מוהרות.

אבנרי: לא בקוראן (התרגומם באולם). **זועבי:** בקוראן, אורי, אתה לא תלמד אותי. בכל אופן, לא תלמד אותי מה כתוב בקוראן. זה כתוב בקוראן שלנו, של המוסלמים. אזי יש קוראן אחר.

לפנינו היה מונח באותו רגע ספרו של גדול המלומדים הישראליים בנושא זה, הפרופסור גויטיין, הקובע בצורה חד-משמעית: אין זכר למילה בקוראן.

אילו שכל הטענה הזאת לא נגעה כלל לעניין. שהרי לא הצענו כלל לאסור את המוהר, כמוסד סמלי, אלא רק להגבילו ל-50 ל"י.

אילו היה שמץ של כנות בעמדת מפ"ם, היתה צריכה להצביע בעד העברת הצעה זו להצעה. בהתאם לנוהל הכנסת, היתה ועדה זו דנה בהצעה "דיון מוקדם", משנה ומתקנת כרצונה. ומחזירה אותה רק אז למליאת-הכנסת לקריאה ראשונה. כלומר: ההצבעה בעד הצעה כזאת אינה בבחינת אישור הנוסח שלה, אלא רק חיוב מגמתה היסודית.

אפילו לכך לא היתה מפ"ם מוכנה, בגלל פחדה הקואליציוני. לא שונה בהרבה היתה עמדת אמיל חביבי, אם כי שיקוליו היו שונים. גם הוא טען כי אסור לחוק ישראלי לפגוע במינהג מוסלמי, אפילו מינהג פסול כמו המוהר. וזהו טענה לאומנית-ריאקציונית מן הסוג הגרוע ביותר.

יש הרבה הומור בעמדת הקומוניסטים. כולם החליטו להתחנף מחדש לדת. אך בעוד שמקינים היהודי מפליג בכנסת בשטח הדת היהודית, מעלה על נס את זמירות הדת ומכריזו כי "מציון תצא תורה!" — מגן חביבי על הפירוש הריאקציוני ביותר של הדת המוסלמית, כמו האימאם אליבאר והמלך פייסל.

סוף פסק: ההצעה הורדה מסדר-היום. רק ח"כ אחד הצביע בעדה, חוץ ממני — מרדכי בן-פורת מרפ"י, המכיר את הבעייה עוד מימי היותו בעיראק. יחד עם גח"ל, מפ"ם ורפ"י נמנעו מהצבעה גם שני חברים של הקואליציה: שולמית אלוני ממפ"ם וגדעון האוזנר מל"ע.

כמה אלפי צעירים וצעירות ערביים יצטרכו לחכות עוד כמה שנים לנשואיהם.

זועבי

גמנסיה גורדון

מיסודם של "בחן" — בתיספר תיכוניים

נמשכת ההרשמה

לכיתות: ששית (י'), שביעית (י"א) ושמינית (י"ב)

* הומניסטית * ריאלית * ביאולוגית

לפי תוכניות משרד החנוך והתרבות

התיעצות פרגונית והרשמה:

רח' גורדון 53 פינת רח' ריינס, ת"א,

טל. 248514 כל יום שעה 8.00 ל-14.00

גמנסיה גורדון

נגד קשקשים

- * מונע נשירת שער
- * מחזק את השורשים
- * ממריץ גידול השער

BIO tayalysin

מוצר איכות של מעבדות Taya

חס לך?

קפוז לבריכת ת"א

החלפת מים יומיומית

קורס לפקידות בירושלים

כיתה שנתית לכל המקצועות. — כתיבה במכונה — חודש! קורס פונדנציה, קצרנות, אנגלית, פנקסנות:

ביה"ס "הפקיד", י. פורמן, בצלאל 18